

SOLI KYSLÍKATÝCH KYSELIN

NÁZEV SOLI	CHEMICKÝ VZOREC	POUŽITÍ
uhličitan sodný (soda)	Na_2CO_3	změkčovač vody, součást pracích prášků, je obsažen ve žvýkačce Nicorette pro odvykání kouření, surovina pro výrobu skla, papíru, mýdla
hydrogenuhlíčan sodný	NaHCO_3	součást prášků do pečiva, součást šumivých prášků pro přípravu nápojů, ke zmírnění žaludeční kyselosti – zaživací soda
uhličitan draselný (potaš, salajka)	K_2CO_3	výroba skla, mazlavých mýdel, součást pracích prášků, praní vlny (rouna), umělé hnojivo, barvířství, běličství, ve vodních hasicích přístrojích, výroba léků, ...
pentahydrát síranu měďnatého (modrá skalice, modrý vitriol)	$\text{CuSO}_4 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$	dezinfekce vody v bazénech, moření dřeva, osiva, prostředky proti mechům, lišejníkům, konzervování vycpanin, barvení kůží, ochrana vinné révy
síran hlinitý	$\text{Al}_2(\text{SO}_4)_3$	čištění vody v bazénech
heptahydrát síranu železnatého (zelená skalice, zelený vitriol)	$\text{FeSO}_4 \cdot 7\text{H}_2\text{O}$	úprava vod, čištění odpadních vod, proti mechům v trávnicích
síran zinečnatý (bílá skalice, bílý vitriol)	ZnSO_4	součást barviv na potisk tkanin, bílý pigment, bezvodý se přidává do krmiva pro zvířata na doplnění zinku, zředěný - v očním lékařství, při otravách k vyvolání zvracení
dihydrát síranu vápenatého (sádrovec)	$\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$	vypálením sádrovce vznikne prášek – sádra ($\text{CaSO}_4 \cdot 1/2\text{H}_2\text{O}$ hemihydrát síranu vápenatého), využití v sochařství, stavebnictví, zdravotnictví-znehybnění zlomenin
dekahydrát síranu sodného (Glauberova sůl)	$\text{Na}_2\text{SO}_4 \cdot 10\text{H}_2\text{O}$	výroba skla, minerální vody s projímavým účinkem, k detoxikaci organismu
síran hořečnatý (hořká sůl)	MgSO_4	součást mořské vody, minerální vody – Šarátice, Zaječická hořká voda, sůl do koupele, projímadlo, hnojivo
chlornan sodný	NaClO	součást bělicího a dezinfekčního prostředku SAVO, dezinfekce
chlorečnan draselný (Bertholetova sůl)	KClO_3	surovina pro zábavnou pyrotechniku, ohňostroje, apod.
uhličitan vápenatý (vodní kámen, kotelní kámen, vápenec)	CaCO_3	<u>výskyt</u> : - jako nerost (kalcit, dolomit, aragonit,...) - složka hornin (vápenců, křídý, mramoru) - stavba koster živočichů <u>užití</u> : - hnojivo (mletý vápenec) - výroba páleného vápna ($\text{CaCO}_3 \rightarrow \text{CaO} + \text{CO}_2$) - stavební a sochařský kámen - ozdobný kámen (leštěný mramor) - pro výrobu železa, cementu
fosforečnany (fosfáty)		součást pracích prášků, změkčují vodu a zlepšují prací účinky prášků, součást fosforečných a kombinovaných hnojiv
dusitan draselný	KNO_2	E 249 (v uzených výrobcích – v uzeném mase, ve slanině)
dusičnany dusičnan draselný (sanytr, salnytr, ledek draselný) dusičnan sodný (chilský ledek)	KNO_3 NaNO_3	hnojiva - dusičnan sodný, draselný, amonný, vápenatý - ledky dusíkaté hnojivo, pyrotechnika (střelný prach, dýmovnice), konzervant – masné a rybí výrobky, sýry (E252) dusíkaté hnojivo
dusíkaté látky		dusíkaté látky spolu s fosforečnany způsobují tzv. kvetení vod - rozmnožování řas a sinic, eutrofizace-nadměrná výživnost vod způsobena fosforečnany a dusíkatými látkami, omezit ji lze např. používáním „bezfosfátových“ pracích prášků
křemičitany		<u>výskyt</u> : většina nerostů v zemské kůře, složky hornin (žulových, čedičových, jílu, hlín), živce, slídy <u>užití</u> : - keramika, porcelán - výroba cementu (stavební pojivo) - kaolinit - složka kaolinu - mastek (talek) – krejčovská křída, plnivo do papíru, prášek (klouzek) k vysypávání pryžových výrobků, aby se neslepovaly - azbest – křemičitan hořčíku, odolává teplotám až 1 500°C, používá se jako žárovzdorný materiál. Pozor – vdechování par poškozuje zdraví!!!

křemičitan sodný (vodní sklo)	Na_2SiO_3	- granáty – křemičitany hořčíku, hliníku a železa - šperky - uchovávání vajec, lepidlo, oprava kamen, krbů, kanalizace,...
manganistan draselný (hypermangan)	KMnO_4	dezinfekce ve zdravotnictví, dezinfekce potravin, dezinfekce rostlin v akvaristice, skvrny na textilu odstraní kyselina octová, hnědé skvrny na rukou zmizí během 48 hodin
tetraboritan sodný(borax)	$\text{Na}_2[\text{B}_4\text{O}_5(\text{OH})_4] \cdot 8\text{H}_2\text{O}$	těžba – dolování ze suchých jezerních pánví (Turecko, Kalifornie), minerál – tinkal, lékařství – protiplísňové, protivirové, antiseptické účinky, slouč. boru – prostředky proti osteoporóze, zánětům, srážlivosti krve, homeopatikum